

стійкість моральних принципів, сміливість, рішучість, організованість, здатність контролювати власні емоції, порядність, людяність тощо.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що сьогодні новим Законом загалом створено належні передумови для реалізації принципу партнерства в діяльності нової поліції. Проте поліція в умовах її формування і становлення як нового правоохоронного інституту повинна застосовувати нові методи та форми залучення громадськості, у тому числі й національних меншин, для реалізації партнерських відносин, до співробітництва, а також спільного створення атмосфери довіри на місцевому, регіональному та загальнодержавному рівнях.

Поглиблення партнерської взаємодії поліції і громадськості є могутнім чинником розбудови правової держави і утвердження громадянського суспільства. В подальшому для покращення такого співробітництва вбачається доцільним внесення певних змін до Закону України «Про Національну поліцію» в частині визначення поняття, змісту та уточнення форм партнерства поліції і населення.

1. Закон України «Про національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

2. За півроку рівень довіри українців до нової поліції збільшився в десять разів : виступ П. Порошенко від 4 грудня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1527033-za-pivroku-riven-doviri-ukrayintsiv-do-novoyi-politsiyi-zbilshivsya-v-desyat-raziv-p-poroshenko>.

3. Рівень довіри до полісменів зростає. Інфографіка (липень-жовтень 2015 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://espreso.tv/news/2015/11/03/riven_doviry_do_polismeniv_zrostaye_infografika.

4. Закон України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» від 19 червня 2003 року № 975-IV (зі змінами від 14.10.2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/975-15>.

5. Наказ МВС України «Про затвердження Інструкції про порядок проведення атеставання поліцейських» від 17.11.2015 № 1465 <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1445-15>.

Собакарь Андрій Олексійович
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,

ВІД «МІЛІЦІЇ» ДО «ПОЛІЦІЇ»: ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННОГО ВІДОМСТВА

Євроінтеграційні прагнення України вимагають перебудови і значного підвищення рівня ефективності та якості діяльності правоохоронних органів, й насамперед новоствореної поліції. Саме діяльність цього правоохоронного органу є надійною гарантією забезпечення охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, забезпечення пуб-

лічної безпеки і порядку, надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги, та створення реальних умов для нормального функціонування демократичної правової держави.

За роки незалежності в Україні було здійснено кілька спроб реформування органів внутрішніх справ, кожна з яких не принесла бажаного результату. Лише революція Гідності дала старт довгоочікуваним змінам. Перші кроки у напрямку переосмислення завдань, функцій та змісту діяльності названого правоохоронного відомства та ревізування усталених алгоритмів і підходів до оцінки діяльності міліції-поліції вже зроблено, зокрема у Концепції першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ зазначено, що авторитет влади у сфері протидії злочинності залежить не стільки від показників розкриття кримінальних правопорушень, скільки від довіри населення до правоохоронних органів як до захисників індивідуальних та суспільних інтересів та додержання силовими структурами принципу верховенства права [1].

Справжнім проривом у створенні міліції (поліції) нового зразка стало запровадження в Україні Концепції «100 днів якості Національної поліції України», в якій зазначено, що основну роль відтепер відіграють не кількісні, а якісні показники роботи працівників поліції; кінцева оцінка якості роботи територіальних та структурних підрозділів Національної поліції, а також їхніх керівників і рядових працівників, формуватиметься з урахуванням таких показників як результати зовнішнього соціологічного опитування населення, результати оцінки ефективності роботи поліції з бізнес-середовищем, результати внутрішнього опитування працівників поліції, оцінка результатів виконання пріоритетних завдань тощо [2].

Однак, попри вказані зміни, система органів внутрішніх справ (за винятком новоствореної патрульної служби) продовжує залишатися недостатньо ефективною, внутрішньо суперечливою, закритою від суспільства, громіздкою та відірваною від потреб людини і громадянина.

Незважаючи на заходи, що вживаються керівництвом країни з поліпшення її матеріально-технічного і правового забезпечення, сучасна українська поліція у своїй організації та діяльності багато в чому зберігає риси колишнього відомства. На тлі перманентного переходу названого відомства від «міліції» до «поліції» спостерігаються певні негаразди, серед яких найбільш виразно виділяються такі:

по-перше, зміни, що відбуваються в системі МВС України, важко назвати справжньою системною реформою. За винятком патрульної служби, мають місце механічні кадрові заміни і поступова реструктуризація правоохоронного відомства. Спостерігається майже повна відсутність координації дій між новими поліцейськими і районними відділами внутрішніх справ, що негативно впливає на рівень криміногенної ситуації в країні;

по-друге, об'єднання поліції з іншими державними інституціями в орга-

ни внутрішніх справ, по суті, є механічним і не породжує нових, інтеграційних якостей, властивих саме органу внутрішніх справ, а не будь-якій із складових його частин;

по-третє, в результаті реформаційних заходів залишаються невирішеними багато важливих питань не тільки організаційно-правового статусу поліції, але й її соціально-правової інституалізації в сучасному українському суспільстві. Крім патрульної служби, інші підрозділи поліції продовжують зберігати облік колишньої міліції, при цьому як зовнішньо, так і внутрішньо;

по-четверте, на розвиток Закону України «Про Національну поліцію» дотепер так і не прийнято необхідного пакета підзаконних нормативно-правових актів, адже очевидно, що названий закон не зможе врегулювати виключно усі питання організації та діяльності поліцейського відомства;

по-п'яте, «запізнення» центру у правовому регулюванні діяльності поліції, відсутність нормативної основи поняття «орган внутрішніх справ» нерідко призводить до виходу підрозділів за межі своїх повноважень і предметів відання [3, с. 53];

по-шосте, незважаючи на усі позитивні зміни, сьогодні немає достатніх підстав стверджувати, що українська «нова» поліція повною мірою стала правоохоронною структурою демократичної держави, що спирається у своїй діяльності на широкі верстви населення та інститути громадянського суспільства. За результатами соціологічних опитувань, повною мірою зараз поліції (міліції) довіряють лише 2 % громадян [4];

по-сьоме, неефективне використання зарубіжного досвіду організації поліцейської діяльності, насамперед високорозвинених країн, які традиційно втілюють принципи правової держави, мають розвинені структури громадянського суспільства, сформовані правові системи та налагоджені механізми реалізації правових приписів. Тобто мова йде про дефіцит практичних рекомендацій щодо використання такого досвіду в професійній діяльності органів внутрішніх справ України [5];

по-восьме, відсутність чіткої концепції професійної підготовки поліцейських кадрів, організації навчального процесу, підвищення кваліфікації тощо. Європейський вектор розвитку України вимагає запровадження європейської системи організації професійної підготовки правоохоронних кадрів, розрахованої не на «швидкість» навчання, а на якість кінцевого продукту.

Названими застереженнями не вичерпуються проблеми реформування даного правоохоронного органу. Однак для того, щоб так звана «реформа міліції-поліції» не стала надалі черговим «косметичним ремонтом» з подальшим посиленням централізації та бюрократизації, віддаленням органів внутрішніх справ від суспільства, схильною переважно політичним і кон'юнктурним трансформаціям, а не об'єктивним потребам суспільства, необхідно, щоб ці процеси базувалися на науково обґрунтованій концепції, яку слід розглядати не тільки як концептуальну основу відомчого планування структурного реформування підрозділів «міліції» в «поліцію» та підготовки

проектів нормативно-правових актів, але і як певну державно-правову категорію. Це означає, що така концепція повинна бути законодавчо зафіксованим відображенням світоглядної позиції вищого політичного керівництва держави в питаннях про соціальне призначення поліції, її місце і роль у суспільстві, цілі, завдання. Зрозуміло, що механічна зміна назви «міліції» на «поліцію» не може стати панацеєю від усіх лих, що мають місце у зазначеному правоохоронному відомстві. Потрібна злагоджена системна робота на усіх рівнях, кінцевою метою якої може стати створення принципово нової поліцейської інституції європейського зразка.

1. Питання реформування органів внутрішніх справ України : розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 р. № 1118-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pitannja-reformuvannja-organiv-vnutrishnih-sprav-ukrayini-doc210056.html>

2. Концепція «100 днів якості Національної поліції України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mvs.gov.ua/mvs/article/1714126?annId=1714127>

3. Зозуля І. В. Органи внутрішніх справ України: поняття та зв'язок між змістом і формою / Зозуля І. В. // Наше право. – 2009. – № 1. – Ч. 1. – С. 49–55.

4. Результати соціологічного дослідження «Оцінка громадянами ситуації в Україні та стану проведення реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://razumkov.org.ua/ukr/news.php?news_id=635.

5. Бесчастний В.М. Міжнародний досвід у діяльності міліції України // Віче. – 2009. – № 24 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/1780/>

Миронюк Роман Вікторович

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ОКРЕМІ ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ СЛУЖБИ ДІЛЬНИЧНИХ ІНСПЕКТОРІВ ПОЛІЦІЇ (ШЕРИФІВ) В УКРАЇНІ З ОГЛЯДУ НА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

У серпні 2015 року набули чинності основні положення Закону України «Про національну поліцію» від 2 липня 2015 року, зокрема ті, що стосуються структури Національної поліції [1]. Зокрема, цим Законом визначено, що до структури Національної поліції входять такі служби: кримінальна поліція; патрульна поліція; органи досудового розслідування; поліція охорони; спеціальна поліція; поліція особливого призначення. З часом виявилось, що законодавче визначення такої структури Національної поліції було передчасним, адже з цієї структури випали в першу чергу